

- liberation contest (1917-1921)*. Kyiv: Olan.
2. Arkhireiskyi, D. 2014. "Rubryka «Istoriia mytnoi spravy» «Visnyka akademii mytnoi sluzhby Ukrainy» (1999–2008): istoriohrafichne ta naukovo-orhanizatsiine znachennia [Section "History of Customs Affairs", "Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine" (1999-2008): historiographic and scientific-organizational significance]." *History of trade, taxes and duties* 2(10): 26-35.
 3. Hai-Nyzhnyk, P. 2007. "Zarodzhennia mytnoi spravy v UNR (1917–1918 rr.): orhanizatsiia sluzhby, osnovy diialnosti, pravovi zasady [The Origin of Customs in the UNR (1917-1918): Organization of Service, Basis of Activity, Legal Framework]." *History of Trade, Taxes and Duties*: 146-156.
 4. Hai-Nyzhnyk, P.P. 2004. *Finansova polityka uriadu Ukrainskoi Derzhavy hetmana P. Skoropadskoho (29 kvitnia – 14 hrudnia 1918 r.)* [Financial Policy of the Government of the Ukrainian State Hetman P. Skoropadsky (April 29 - December 14, 1918)]. Kiev: Tsyfra-druk (Digital printing).
 5. Hai-Nyzhnyk, P.P. 2016. *Ukrainska dyplomatiia y mizhnarodna finansova Tsentralnoi Rady, Ukrainskoi Derzhavy (Hetmanatu) ta Dyrektorii UNR (1917–1922 rr.)* [Ukrainian Diplomacy and International Finance of the Central Rada, the Ukrainian State (Hetmanate) and the Directory of the UNR (1917-1922)]. Kiev: Dulibes.
 6. Lupandin, O. 2011. "Pytannia ekonomichnykh vidnosyn mizh Ukrainskoiu Derzhavoiu ta RSFR v konteksti ukrainsko-rosiiskykh myrnykh perehovoriv 1918 r. [Issues of Economic Relations between the Ukrainian State and the RSFSR in the Context of the Ukrainian-Russian Peace Talks of 1918]." *Problems of Studying the History of the Ukrainian Revolution of 1917–1921* 6: 187-216.
 7. Deineko, S. 2012. "Mytnyi nahliad u Bilhorodi za chasiv P. Skoropadskoho (1918 r.) [Customs surveillance in Belgorod under P. Skoropadsky (1918)]." *History of trade, taxes and duties* 1(5): 108-114.
 8. Dobrelia, L.P. and Momot L.M. compilers, 2010. *Mytnysi Slobozhanshchyny: Zbirnyk arkhivnykh dokumentiv i materialiv: 1660–1870–1992–2000* [Customs of Slobozhanshchina: Collection of archival documents and materials: 1660–1870–1992–2000]. Kharkiv: Caravela.

УДК 336.71:338.1(477)(045)

DOI: 10.31339/2617-0833-2019-2(27)-228-232

РОЛЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ

Ярмолюк М. С., Лінтур І. В.

THE ROLE OF BANKING INSTITUTIONS IN THE IMPLEMENTATION OF ECONOMIC GROWTH OF UKRAINE

Yarmolyuk Marina, Lintur Inna

На етапі формування та розвитку ринкових інститутів банківська система України в умовах перехідної економіки ще не до кінця застосувала і не реалізувала всі свої можливості. Розробка напрямів покращення фінансового стану банківських установ буде сприяти надійному та ефективному розвитку діяльності всієї банківської системи України. Стаття присвячена проблемі визначення ролі банківської системи в забезпеченні економічного зростання. Досліджено вплив банківського кредитування на розвиток реального сектору економіки. Здійснено оцінку взаємозв'язку обсягів наданих кредитів та ВВП держави.

Ключові слова: банк, кредит, кредитна діяльність банків, економічне зростання, валовий внутрішній продукт, процентні ставки, реальний сектор економіки.

The relevance of this topic is due to the fact that banking activity is one of the important factors of a market economy, namely, the study of its place, role and prospects in the implementation of state policy of economic growth.

The negative impact of macroeconomic imbalances and political turmoil in Ukraine, increasing the dependence of the bank on the impact of integration and globalization processes require deep reforming of both the entire economy and the banking sector in order to overcome the current crisis phenomena to ensure a sustainable economic growth rate.

Key words: bank, credit, credit activity of banks, economic growth, gross domestic product, interest rates, real sector of economy.

В сучасних ринкових умовах кредитний ринок України є важливою складовою фінансового ринку, який покликаний швидко мобілізувати фінансові ресурси суб'єктів господарювання. Розвинутий кредитний ринок, який ефективно функціонує, істотно впливає на підприємницьку діяльність та економічний розвиток всієї України. Економічний розвиток будь-якої країни залежить від ефективності функціонування банківського сектору економіки.

Ефективна та надійна банківська система сприяє економічному зростанню шляхом спрямування ресурсів для їх найбільш продуктивного використання та сприяє більш ефективному розподілу ресурсів. Виділяють декілька каналів в межах яких ринки та фінансові інститути сприяють економічному зростанню: 1) прийняття рішень про розподіл капіталу та можливі інвестиційні проекти; 2) полегшення обміну товарами та послугами; 3) мобілізація та формування заощаджень. Кожен з цих каналів впливає на ефективність функціонування банківської системи, величину заощаджень та інвестицій, а отже, і на економічне зростання.

Значний вклад у розробку проблематики впливу банківської діяльності на зростання економіки держави внесли О.І. Барановський, Г.М. Азаренкова, О.В. Васюренко, Ж.М. Довгань, В.В. Коваленко та інші. Останніми роками вагомими науковими публікаціями з проблеми економічного зростання стали праці Л. Бальцеровича, В. Гесця, Б. Данилишина, Б. Краснюка, Л. Проданової. У цих дослідженнях акцентовано увагу на ролі економіки знань, держави інновацій, технологій та конкурентоспроможності як чинників і джерел економічного зростання. Проте незважаючи на велику кількість досліджень в наукових працях недостатньо досліджено теоретичні аспекти банківської діяльності, методичні підходи до оцінювання її впливу на розвиток ринкової економіки, визначення перспективних напрямів розвитку банківської діяльності та підвищення її впливу на економічне зростання в Україні.

Метою даної статті є розробка теоретико-методичних засад, розвиток методичних підходів з визначення напрямів посилення впливу банківської діяльності на реалізацію державної політики економічного зростання України.

Основним завданням зростання економіки держави є необхідність в повному обсязі задоволення потреб фізичних та юридичних осіб. Поліпшення якості життя населення потребує зростання доходів. Для цього потрібно використовувати раціональну економічну політику та сприяти сталому зростанню. Забезпечення економічного розвитку зумовлено тим, що воно виступає визначником напрямів, стану та перспектив розвитку економіки країни. Л. Бальцерович та А. Жоньц стверджують, що «економічне зростання – це єдиний спосіб витягнути суспільство із бідності і підвищити рівень життя».

Банківський кредит відіграє значну роль у розвитку економіки країни і залежить від рівня розвитку економіки країни і залежить від рівня розвитку економічних відносин. Кредитна діяльність банку – це діяльність, яка спрямована на надання коштів позичальникам у тимчасове користування на певних умовах для отримання прибутку [5].

Розглянемо вплив основних показників діяльності банківської системи на економічний розвиток та зростання держави.

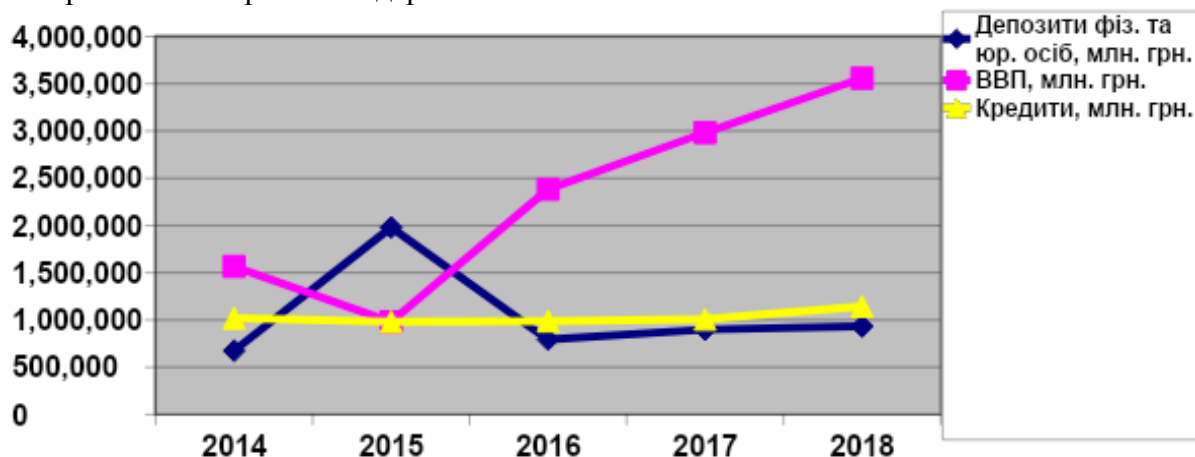

Рис. 1. Динаміка основних показників діяльності банків України та ВВП за 2014 – 2018 рр., млн. грн. [1, 2]

З рис. 1 видно, що за 2017 рік обсяги наданих кредитів склали 1 007 132 млн. грн., а у 2018 році обсяги наданих кредитів склали 1 144 904 млн. грн., то це відповідно на 437 772 млн. грн. більше. У 2017 році обсяг ВВП становив 2 982 920 млн. грн., а у 2018 році обсяг ВВП становив 3 558 706 млн. грн., то це на 575 786 млн. грн. більше. Це пов'язано з тим що у 2018 році рівень безробіття склав менше як 10%. Найбільші темпи зростання показали сфери фінансової та страхової діяльності, сільське господарство та будівництво, а падіння відбулось у сфері медицини та освіти.

У масштабах держави розміри заощаджень визначає передусім рівень розвитку виробництва, оскільки за підвищення ефективності виробництва збільшується дохід, а отже, з'являється можливість збільшення і споживаної, і заощаджуваної частини доходу. Вагоме місце серед показників, які відображають розвиток виробництва в країні, посідає показник ВВП, який вимірює виробництво товарів та послуг усіма чинниками виробництва країни, незалежно від їх належності резидентам чи нерезидентам. ВВП виступаючи індикатором економічного зростання економіки або її спаду характеризує загальний економічний розвиток країни а певний період та обумовлює рівень фінансового потенціалу населення [4].

Обсяги кредитних вкладень банкам в економіку країни постійно збільшуються, водночас, з'ясовуючи загалом вплив обсягів банківського кредитування на такі показники як обсяги промислового виробництва, валовий внутрішній продукт, інвестиції в основних капітал, можна стверджувати, що роль банківського кредиту в забезпеченні економічного зростання є ще досить незначною [5].

На рис. 2 представлено динаміку процентних ставок за 2014-2018 рр.

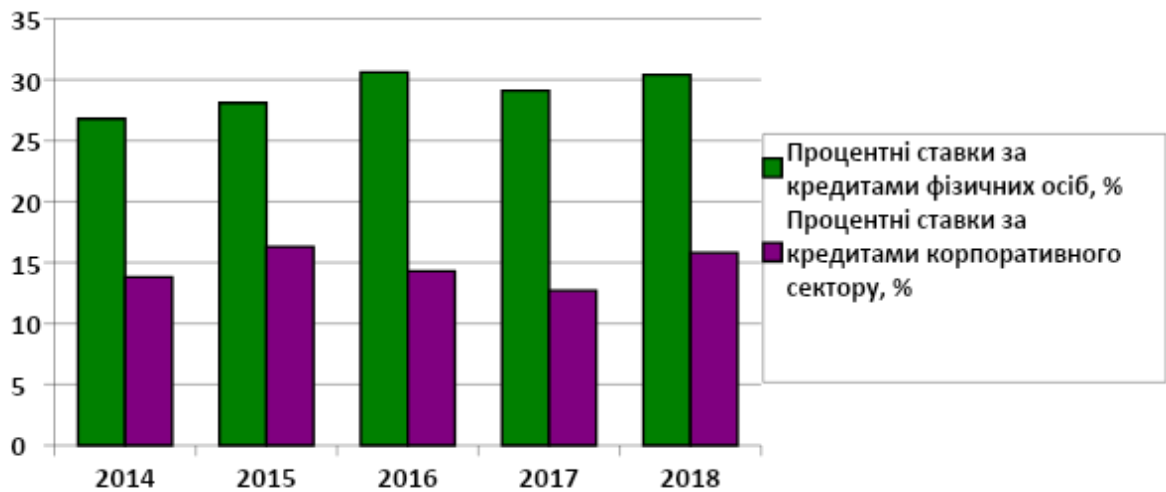

Рис. 2. Динаміка процентних ставок за кредитами фізичних осіб та корпоративного сектору в банках України за 2014 - 2018 рр. [1, 2]

Як видно з рис. 2 процентні ставки за кредитами фізичних осіб у 2017 р. зменшились порівняно з 2016 р. У 2017 р. вони становили 29,1% а у 2016 р. 30,6%, тобто зменшились на 1,5%. Але, у 2018 р. процентні ставки збільшились на 1,3%, і становили 30,4%. Найвищі процентні ставки за кредитами корпоративного сектору спостерігались у 2015 р. – 16,3% та 2018 р. – 15,8%, а найнижчі у 2017р. – 12,7%. Як свідчить світова практика, коли рівень проблемної заборгованості клієнтів у кредитному портфелі банку перевищує 10% виникає загроза економічній безпеці банку і відповідно його економічному зростанню. Всі ризики і загрози поширюються на всю економіку.

Загалом економіка України втратила 35-56% кредитної підтримки банківського сектору, а частина зібраних із населення та бізнесу коштів обслуговує надлишкову ліквідність банків, яка нерівномірно розподілена між банками і не йде на кредитування та стимулювання розвитку економіки [3].

Розглянемо тенденцію до збільшення обсягів кредитування суб'єктів господарювання. З рис. 3. можна побачити що за 2017 – 2018 рр. значно зросли обсяги короткострокових кредитів юридичним особам. Також, з кожним роком зростали і резерви за активними операціями банків. У 2018 р. вони становили 556 445 млн. грн., а у 2017 р. вони становили 511 062 млн. грн.

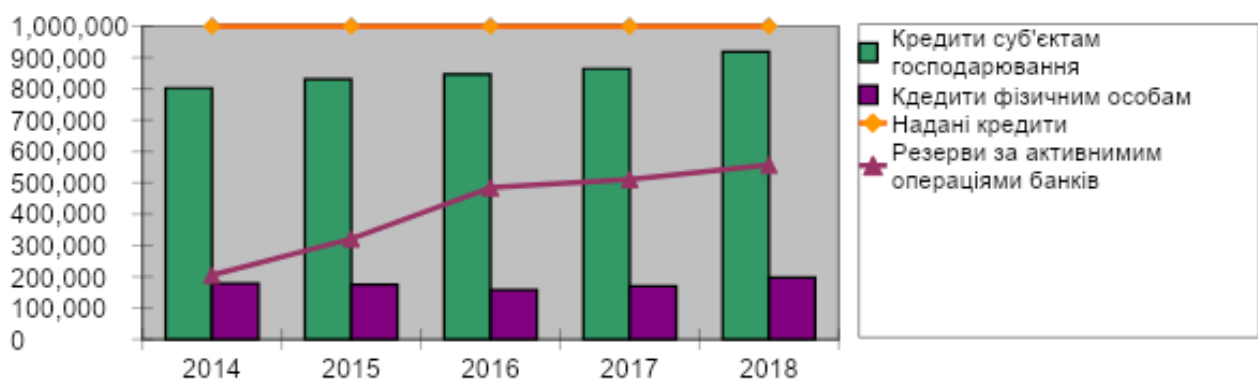

Рис. 3. Показники кредитної діяльності банків за 2014 – 2018 рр. [1, 2]

Однак обсяги кредитування фізичних осіб знижуються щорічно. Значно жорсткішими стали умови надання кредитів фізичним особам. Збільшуються строки перегляду заявок на кредитування, зменшуються суми наданих кредитів та підвищуються суми перших платежів. Банки також вимагають офіційне підтвердження доходів і при тому збільшують суми комісій, які стягуються під час отримання позичкових коштів. Це

пояснюється тим, що банківські установи почали ретельніше вивчати попередні кредитні історії позичальників та їх платоспроможність [3].

Здійснивши аналіз банківського кредитування реального сектору економіки, можна стверджувати, що важливим інструментом впливу на економічне зростання є і ціна самого банківського кредиту.

Для ефективної активізації кредитної діяльності банків та ефективного використання потенціалу кредиту в Україні потрібно зосередити увагу на розвитку кредитної діяльності економіки. Тоді банки повинні кредитувати пріоритетні для держави сектори економіки, національні проекти та програми, знижувати обсяги проблемної заборгованості тощо.

На зростання економіки впливають не тільки чинники кредитно-банківського ціноутворення, а й напрямки кредитного фінансування розвитку реального сектору економіки: інноваційні галузі, підприємства, інфраструктура та інституційне середовище, що відображає комплексна модель банківського кредитного ціноутворення та кредитного фінансування розвитку і зростання економіки. Вплив кредитної діяльності на реальний сектор економіки є беззаперечним.

Вагомим аспектом державної політики економічного зростання є врахування взаємозв'язків банківських та небанківських фінансових установ і виявлення їхнього впливу на економічне зростання країни. Якщо значна частка активів резервується на покриття збитків, то зростає кредитний ризик та знижується дохідність від кредитної діяльності банків. Сьогодні спостерігається зменшення частки кредитів фізичним особам та збільшення частки кредитів наданих суб'єктам господарювання. На даний час важливою потребою є розробка заходів щодо стимулювання кредитно-інвестиційного процесу у банківському секторі економіки.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: www.bank.gov.ua.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.com.ua.
3. Приходько Я.С. Вплив кредитної діяльності на економіку України. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/>.
4. Сергеева О.С., Тищенко М.О. Проблеми кредитної діяльності банківської системи України. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. №3(08). С. 317-321.
5. Кузнецова Л.В. Роль банківського кредитування у фінансовому забезпеченні розвитку реального сектору економіки. Економічний простір. 2008. №20/1. С. 107-115. URL: http://kneu.edu.ua/userfiles/Credit_Economics_Department/KMBD/konkurs/Konkysr2016/.

References

1. Ofitsiynyy sayt Natsional'noho banku Ukrayiny [The official site of the National Bank of Ukraine]. <http://www.bank.gov.ua> .
2. Ofitsiynyy sayt Ministerstva finansiv Ukrayiny [Official site of the Ministry of Finance of Ukraine]. <http://www.minfin.com.ua> .
3. Prykhod'ko, Ya.S. Vplyv kredytnoyi diyal'nosti na ekonomiku Ukrayiny [Impact of credit activity on the economy of Ukraine]. <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/>.
4. Serhyeyeva, O.S., and M.O. Tyshchenko. 2017. "Problemy kredytnoyi diyal'nosti bankiv'skoyi systemy Ukrayiny [Problems of credit activity of the banking system of Ukraine]." *Eastern Europe: Economics, Business and Management* 3(08): 317-321.
5. Kuznyetsova, L.V. 2008. "Rol' bankiv'skoho kredytuvannya u finansovomu zabezpechenni rozvytku real'noho sektoru ekonomiky [The role of bank lending in financial support for the development of the real sector of the economy]." *Economic space* 20/1: 107-115. http://kneu.edu.ua/userfiles/Credit_Economics_Department/KMBD/konkurs/Konkysr2016/.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>